

HALIA.

Megjelenik kivétel nélkül mindennap.

Szerkesztők:

MILE PÁL és BENEDEK GYULA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Kossuth-utca 2576. szám alatt,
hová a lap szellemi és anyagi ügyeit
illető dolgok küldendők.

Kiadók:

a lap tulajdonos szerkesztők.

Előfizetési díjak:

Október 1-ől April 30-ig	5 frt — kr.
Október 1-ől Jan. 15-ig	3 frt 50 kr.
Egy hóra	30 kr.
Egy semis ára	10 kr.
Váltakozó árak többiét	2 frt 20 kr.

M a k é t e l ő a d á s

DEBRECZENI VÁROSI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1896. évi október hó 18-án:

Folyó sz. 23.

Bérletszűnet.

Folyó sz. 23.

Bérlét 15. sz. (páratlan.)

Délután 3 óraker leszállított helyárrakkal.

Este 7 óraker rendes helyárrakkal először:

A méltóságos eszmadia.

Énekes népies bohózat 3 felvonásban. Irta: Rónaszéki Gusztáv. Zenéjét összeállította: Barna Izsó.

Szellő Judit.

Eredeti népszínmű 3 felvonásban. Irta: Pintér Imre; zenéjét szerzte: Orbán Árpád.

S Z E M É L Y E K :

Váraljay Ervin gróf . . . . . Benedek Gyula
 Hídvégi Sándor báró . . . . . Vidor Dezső
 Kedélyes Balázs, tisztartó . . . . . Szilágyi Vilmos
 Mallér Mátyás, eszmadia-mester . . . . . Püspöky Imre
 Erzsike, a leánya . . . . . Szabó Irma
 Kiss Jancsi, eszmadia legény . . . . . Rubos Árpád
 Jutka néni, öreg szolgáló . . . . . B. Némethy J.
 Klári, szobaleány . . . . . Szende Anna
 A bíró . . . . . Bartha István
 A kántor . . . . . Makray Dénes
 A kisbíró . . . . . Ungváry Vilmos
 Georges, a gróf komornyika . . . . . Vágó István

S Z E M É L Y E K :

Balog Mihály, jómódu parasz-
 gazda . . . . . Bartha István
 Ágnes, a felesége . . . . . Csizgaházy Etel
 Katicza, leányuk . . . . . Kaposy Józsa
 Ruzsa Gyuri . . . . . Rubos Árpád
 Galamó Mihály mindenes
     Baloghnál . . . . . Sziklay Miklós
 Szellő Judit, árva . . . . . Komjáthné
 Sipos Merez . . . . . Follinus Aurél
 Andor, a földesur fia . . . . . Vidor Dezső
 Hajnal Bandi, juhászlegény . . . . . Békéssi Gyula
 Gereblyésné }
 Fazekasné } vénasszonyok . . . . . B. Némethy J.
                   } . . . . . Békéssy né
 Daruné } . . . . . O. Kiss Julia
 Marei }
 Gerő } parasztleányok . . . . . Bejezy György
 Jóska } . . . . . Deési Alfréd
           } Makray Dénes
 Orsze }
 Sári } parasztleányok . . . . . Rácz Szerén
           } . . . . . Csepreghy Irma
 Kántor . . . . . Püspöky Imre
 Peták, eszmadia-mester . . . . . Kiss Pál
 Csendbiztos . . . . . Olasz György
 Anikó, ezigányasszony . . . . . Cserényi Adel
 Adl } ezigányok . . . . . Nagy Kálmán
 Jónás } . . . . . Papay József
 A kisbíró . . . . . Makray Dénes
 Az igaz jó koresmáros . . . . . Ungváry V.
 Bakter . . . . . Serfözy György
 Czigányok. — Nép mindkét nemből. — Történetik
 egy alföldi faluban, két nap alatt.

Leszállított helyárrak.

Kezdete 3 óraker, vége 5 óraker.

Műsor: Kedden, okt. 20-án: Az utolsó levél.
 — Szerdán, okt. 21-én: I. A becsületesség. II. a paradijsom. (operette-ujdonosság.) — Csütörtökön, okt. 22-én: A szultán. — Pénteken okt. 23-án: A tót legény Amerikában. (Leszállított helyárrakkal.) — Szombaton, okt. 24-én: Angót, a csarnok leánya. — Vasárnap d. u. Stern Izsák. Este Kip van Winkle.

Holnap, 1896. okt. 19-én

Könyves Kálván
 eredeti történeti dráma 5 felv. Irta: Jókai Mór.

Komjáthy János, igazgató.

Kunz József és Társa

CZÉGNÉL, KISTEMPLOMB-BAZÁR.

Vászon és kész fehérmű, menyasszonyi kelengék,
 ——— 200 forinttól teljes összeállításban készletben vannak. ———

Egy és más a kritikáról.

Írta: Gulyás István.

(Folytatás.)

Egy másik jel, amiről szintén könnyen felismerhető a kontár kritikus: hivatásának, reformatori küldetésének folytonos fitogtatása. Igyekszik magá t úgy tüntetni fel, mint akinek atyáskodó gondoskodása nélkül összeomlanának az izlés templomának csarnokai. Ha gáncsol, ha magasztal, gáncsait és magasztalását vagy egyáltalában nem indokolja, vagy ha ezt teszi, tücsököt-bogarat összehord, csak épen azt nem érti, a mi egyedül igazolhatná mondásait: a művészet örök törvényeit, melyek előtte ismeretlenek, vagy balul érti azokat, vagy rájuk hivatkozni személyes érdekeknek szolgáló czéljai érdekében nem tartja tanácsosnak.

Legfőbb ismertető jele mégis a következetlenség. Minthogy tollát nem változtatlan törvények tiszteletben tartása, hanem naponként változó érdekek vezetik, nagyon gyakran jön ellentmondásba önnön magával. Attól nem tart, hogy a közönség ennek nyomára jöhet; számit annak tájékozatlanságára, felelőtlenségére és sajnos, nagyon keveset eszálódik. Ismeri publikumának gyengéit, legyezgeti hűségét s ezután híveket toborz magának, kik állítására, mint sajátjukra vakon esküsznek. Így gyártódik sok esetben a hamis közvélemény, mely hogy mily pusztításokat okoz, felesleges bővebben mutogatni.

Vannak aztán a kritikának jesszuitái is. Ezek már a művészet törvényei nevében követelik maguknak az igazságot, az igazi tudós köpönyegében lépnek fel, sok hasznót is tehetnek bőven elfodott ismereteik közlésével, de mégis ezek a legveszedelmesebbek, mert az igazság, a tiszta törekvés látszatával megejtik a lelkeket, még azokat is, kik a kontárság ellen az általános műveltség erős paizsával vértveze voltak.

A művészt ez ellen is megvédi a semmibe vevés, mert a kontárság mindig csak az ideig-óráig tart, a hazugság leple hamar elromlik; a közönséget azonban csak egy dolog védheti meg az ilyen ápró-féták ellen: a beesületes, az igazságra törekvő, épen ezért elfogulatlan, véleményét mindig törvényekkel indokoló, józan kritika. Ha a közönség ilyen kritikához hozzá szokott, nem fogja kielégíteni s megbotránkozást kell benne a kontárság, amiből így természetesen következik a művészetnek és művészeknek elégtétele.

(Folyt. köv.)

Három előadás.

(Folytatás.)

Kállay Luiza. A királyné dragozanosiban Sedain, a Borszkányvárbán Maresa, az Egy magyar huszár-káplár Bécsben című darabban Teréz szerepét ala-

kitotta nagy diskrecióval, gondos tanulmányra valló routine-nal. Különbön épen ellentéte Kapossinak: már sugár szép termete, oval ercol arca s kifejező sötét szemei bizonyos méltóságot kölcsönöznek neki, amit ő egész játékaival még jobban kifejezésre juttat. Alakja, temperamentuma, olvadó lágy, de érteljes alt hangja, egész megjelenése inkább a komoly drámai szerepek, erősebb, vilharosb érzelmek kifejezésére mintegy praedestínálták őt. S bár az operette szerepekben énekével és játékaival méltán osztozik Kapossal az elismerés babóráján, hiszünk, hogy komoly drámai szerep kör volna az ő igazi tehetségei számára legmegfelelőbb tér.

Fiatal, üde megjelenésével mostani szerepkörében is az elsőik közt van. Mig Kapossi szereptreméltó fürgeségével, szeméből és minden mozdulatából előfűtött naiv pajzansággal ragad magával bennünket: Kállay határozott modora, még pajzankodva is erélyes tekintete, nyulánk természetének elegáns, sikkes mozdulatai, lágy hangjának panszkodva, vagy kaezágás közben is nyilvánuló erje imponálnak a közönségnek s ez imponáló hatás annál teljesebb, mert Kállay semmitől sem áll távolabb, minthogy a hatást keresse. Szerénysége, mely szinte félni látszik minden affektálástól, finom discretiója a osztatlan elismerést biztosít neki a finomult izlésű közönség részéről. Csak mimikája ellen van egy kifogásunk s ez az, hogy, különösen éneklés közben, szellemes, szép arcazt gyakran eltorzítja szájának, ajkainak szinte szögletesre nyitásával s ezeknek nagyon is tágra merésztésével. Azt hiszünk azonban, hogy ez pusztá megoklás, amin egy kis ónuralommal könnyen lehet segíteni.

Van még egy megjegyzésünk egy Kapossira, mint Kállayra, nemkülönbön Komjátyné és Halmi M. kivételével csaknem az összes női személyzetre: s ez az, hogy a festők használatának titkát nem egészen ismerik. Tulságos sok piros festéket alkalmaznak az arca is, az ajkakra is, ami a természetesség rovására megy. Hogy élenkítsék a vonásokat, az ellen semmi kifogásunk; de hogy oly erősen színezzenek, arra a mi nézőtérünk kisebb kalibere mellett semmi szükség sines.

Végül még azt kívánjuk az elmondottak igazolására kiemelni, hogy Kállay eddigi szerepei között legkitünőbbben alakította Terézt, a férfi gyünlő, de a szerelem várasza alatt egészen megszilidült erélyes kisasszonyt.

(Folyt. köv.)

Hüvelyk Matyi.

Debreczen, 1896. okt. 17.

A századvégi lednyok után Hüvelyk Matyi: a tikaszté, demoralizált és demoralizáló salon-levegő után a valódi kultúrát üde, harmattiszta, friss világa! Az erkölcsi tisztaság, szíri szeméret korát multa banalitásnak negyészék, elköreségt

SCHWARZ VILMOS

B UTORGYÁROS DEBRECZENBEN N.-Várad-u. 2083

ajánlja dusan felszerelt saját gyártmányu butorait
a n. é. közönség szives figyelmébe. 029. 50-12

aufklárismus (nem találók jó magyar szót rá!) után a szűzi ártatlanság eszményi poesszé! Mintha Komjáthy azt akarta volna, e két este egymástánálvaló élesen feltüntetni, hogy a szinpad csakugyan maga az élet, melyben a legviszataszatóbb bűnök és az anyagi tisztaság együtt és egyezserre találhatók fel minden időben! Milyen tátonog úr választja el Subercerut Miklóstól, Róssa Károly kisasszonyt Maud-tól, a beesteltes Matyit a frivol Kis Jacqueline-től!

Jól esett tegnap este érezni ezt a nagy különbséget: jól esett látnunk azt a mosolygó sok gyermekarcot, jól esett tapasztalunk, hogy a naiv tünderregének is van még a százdévégen érdeklődő közönsége: az ártatlan anyagsereg, mely a színház nézőterét egészen megtöltötte. Az ártatlanság észinte örömen a mi lelkünk is felemelkedett s megszabadultunk attól a nyomasztó érzéstől, mely az emberi idealismus megomlásának szemeletere a megelőző estén támadt szívünkben.

Igen, Hűvelyk Matyi telt ház előtt került színre, akár csak a Századvégi leányok. Sok igaz lelkesedés is. A kis kezek önkénytelenül tapsoltak a szép becsiknak, az aranyos kis Matyinak, mert lát a gyermekelődés egészen sikerült. Komjáthy, a fáradszátlan direktor, aki nem tartja méltóságán alulnak a legkisebb szerepet sem, kitűnő Miklós volt, meggyőződéssel szavalt a szülők iránt tartozó kötelesség szent-ségéről. Bartha, az öreg paraszt, B. Némethy Jolán, a szerető any szerepét odaadással, ambícióval alakították, F. Csígházy Etel és Szilágyi valóságos szomorodott szívű királyi szülők voltak. Dező, az álnok herceg szerepében ügyesen mozgott s Beeszyk, csalafinta kancellár, jól fejezte ki alatomosságát lelőg bajszának ide-oda rángatásával, a mivel a mulatinszerető gyermekhadnak sok derűtséget szerzett.

Az este dicőségé azonban a kis Váradi Mariskáé volt, ki a ezmszerepet játszotta. Eleinte látszott ugyan rajta egy kis lánypálz, de aztán belemelegedett, s olyan otthonosan érezte magát a lánypálz előtt, mintha régen azt csinálná már. A kis leánykában határozott színésztehetség van, s mire kifejeződik, mikor egészen megszokja a deszkát, a legelső színészekkel fog osztorkodni a hátérben. Bátorra, természetesen előadása, kecses mozdulatai, elevensége, szórótremető mimikája, kellemes hangja már most méltó elismerést keltett a publikumnak feléért része előtt is. Sikerehez tisztán gratulálunk a Benedek-párnak, kiknek a kis leány szülei gondozása alatt fejlődik.

A gyermekelődés gondolata üdvöncök bizonyult. Igen jó eszük lesz állandó közönség, műbőrt publikum nevelésére, nem is tekintve azt, hogy a kicsinyeknek mindennel kedvesebb árcímét szerez vele az igazgató, s ezzel a gyermekökök igaz árcímében gyönyörködés szülők elismerését is megnyeri.

— s — n.

Ripacs.

Szinpadi gombák!

(Élőreírások, nagymondások a szinpadon.)

I.

Sugó.

Ugy érzem, valami bennem kialudt örökre!

(Cremonai hegelítés.)

Színész.

Ugy érzem — — — valamit ettem! ..
El innen, el örökre!

- II. Színész.
Ha feje fáj, szivrázón zokog.
(Ember trag.)
- III. Több dolgok vannak földön és egen, Horatio, mintsem bölcselmeket almodni képes.
(Hamlet.)
- IV. Tágulj előlem hitvány rongycesapat, vagy megmutatom, hogy harcban száz pórt ért egy nemes.
(Dízsa Gyz.)
- V. Szólsz meg 5t, uram!
- VI. Maxim ur! az istenért jöjjön, a kisasszony menni készül egyedül — egymagában...
(Egy szegény ifjú.)
- VII. Ő is innen huzta a kamman-szót.
(Makó, a jeruzsálemi, mikor Párisból vissza jött.)
— — — A convent végzését megszentesi.
(Ember trag.)
- VIII. Nagyságos ur! — a temetésnek vége, sok hangot hallok!
(Ciszmadia mint kisérlet.)
- IX. Hiába minden! elvesztek!
(Ósanga.)
- X. Térdre magad, rabló! — az oly dicő, nemes nagylelkű — vitéz férfiak, mint én — — Morel György, — — sohasem halnak meg!
(Mándoki.)
- XI. Hiába! az ember telhetetlen állat!
(Gringoire.)
Lábával verébe gázolt.
(Nóra.)
- XII. Háromszor szaladt előlünk ijedve, kárpálva szemünket, a mig aztán — pálczámot hozzá vágtam.

XIII.

A ki mélyen szeret, soha-
sem feled.

(Vasgyáros.)

A ki mélyen feled, soha-
sem szeret.

Ujdonságok az őszi idényre női divatszöve-
tekben, színes selymekben, díszekben **legolcsó-**
ban beszerezhetők Szabó Lajos fia czégnél.

Fogorvos

Med. univ.

dr. **Sichermann Adolf.**

Kossuth-utca 2152. (Kardos-ház)

Rendel: délelőtt 9–12-ig
délután 2–6-ig.

3-5-5

Van szeretésün a n. é. közönség becses tudomására
hozni, hogy **Debreczenben a Miklós utca-sarkán**
1904. sz. házban (Frohner-szállóval szemben)

uj parthieáru-üzletet

nyitottam,
hol időközönként más-más árukat becsátok a közönség
rendelkezésre.

Ez alkalommal **kitűnő minőségű és keléses min-**
tájú női ruha posztók 145 cm. széles 1 frt, valamint
szőnyegek és pokróczok

árusítottak el

== a legolcsóbb árak mellett. ==

A készlet rövid ideig tart s aztán más áruk

jönnek forgalomba.

A n. é. közönség becses pártfogását kéri:

34-10-5

Geiger H.

CSOKONAI

NYOMDA- ÉS KIADÓ RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

DEBRECZENBEN, Főpiacz, Simonffy-ház.

Ajánlja a modern nyomdászati követelményeknek megfelelően berendezett s megnagyobbított

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mely újabban a legdiszesebb betűkkel szaporítottat s a legkényesebb igényeket is kielégítheti.

ÁRAINK HATÁROZOTTAK, OLCSÓK.

KÖNYVKÖTÉSZEZETÜNK

a legizlésebben teljesít minden e szakba vágó munkát, a legegyszerűbbtől a
legdiszesebbig.

Imakönyvek, diszalbumok és emlékkönyvek

csont-, bőr-, bársony- selyem- és vászon-kötésben, arany vagy ezüst díszítéssel.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítünk.

Csokonai nyomda és kiadó részvénytársaság nyomása.